Stuk **1799** (2002-2003) – Nr. 4

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

20 februari 2004

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Trees Merckx-Van Goey en de heren Robert Voorhamme, Dirk Holemans, Cis Schepens, Kris Van Dijck en Gilbert Vanleenhove –

betreffende genetisch gewijzigd voedsel en het geven van nieuwe impulsen aan het debat over genetisch gewijzigd voedsel

VERSLAG

namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme uitgebracht door de heer Cis Schepens

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Jan Laurys, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Eddy Schuermans ;

de heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Jan Penris, Roland Van Goethem ;

de heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

mevrouw Veerle Declercq ;

de heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ilse Van Eetvelde, de heer Jef Van Looy ;

de heren Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau, Jul Van Aperen ;

de heren Jean Geraerts, Frans Wymeersch, N... ;

de heren Carlo Daelman, Leo Peeters ;

de heer Flor Ory ;

de heer Jan Loones.

Zie :

1799 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Verslag over hoorzitting

– Nr. 3 : Amendementen

INHOUD

Blz.

1. Toelichting door mevrouw Trees Merckx-Van Goey 4

2. Bespreking 5

a) De methode van het publieksforum 5

b) Bespreking van de tekst 5

3. Eindstemming 7

Tekst aangenomen door de Commissie 8

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme besprak dit voorstel van resolutie op zijn vergadering van 27 januari en 3 februari 2004. Op de vergadering van 27 januari werden vertegenwoordigers van het door het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek georganiseerde publiekspanel door de Commissie gehoord.

1. Toelichting door mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Op 10 juli 2003 hebben alle democratische fracties dit voorstel van resolutie ingediend. Het voorstel van resolutie vormt noch het einde, noch het begin van het debat over genetisch gewijzigd voedsel. Het Vlaams Parlement heeft immers al advies ingewonnen over genetisch gemanipuleerd voedsel bij de Vlaamse Gezondheidsraad, De Vlaamse Land- en Tuinbouw Raad, de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, de MiNa-Raad en de SERV. Op 25 september 2001 werd met die adviesraden een hoorzitting georganiseerd door het viWTA.

De adviezen werden uitgebracht in het kader van een belangrijk politiek debat, waaraan echter een maatschappelijk debat dient vooraf te gaan. Het viWTA heeft na de bespreking van de adviezen het publiek debat georganiseerd over genetisch gemanipuleerd voedsel. De indieners van het voorstel van resolutie hebben de procedure van dat debat van nabij gevolgd. Vooral het publieksforum van 24, 25 en 26 mei 2003 heeft daarbij veel aandacht gekregen. Het publieksforum heeft bij het afsluiten van zijn werkzaamheden zijn rapport aan de voorzitter van het Vlaams Parlement, de heer De Batselier bezorgd.

Omdat dat document door het Vlaams Parlement besproken moet worden, hebben alle democratische fracties de resultaten en aanbevelingen uit het rapport overgenomen in dit voorstel van resolutie. Het voorstel behandelt twee aspecten. Het eerste aspect handelt over de houding die het Vlaams Parlement aanneemt over de behandelde problematiek en over de aanbevelingen die aan de Vlaamse regering worden gedaan, onder andere over het voortzetten van het debat. Het tweede aspect gaat over de gehanteerde participatiemethode, die ook voor andere belangrijke thema's van toepassing is.

Het voorstel van resolutie neemt niet de hele argumentatie uit het slotdocument van het publiekspanel over, maar trekt twee hoofdconclusies.

De eerste conclusie is niet inhoudelijk, maar onderstreept het belang van de methode van het publieksforum : het Vlaams Parlement noemt het een geschikt instrument om voeling te krijgen met de publieke opinie en neemt zich voor het te gebruiken telkens als het dit nuttig acht.

De inhoudelijke conclusies van het publieksforum werden overgenomen en versterkt met een vraag aan de Vlaamse regering. Ze omvatten onder meer aanbevelingen voor de ondersteuning van het fundamenteel onderzoek en de aandacht voor het ter beschikking stellen van de verworven kennis aan de ontwikkelingslanden. Tevens wordt erop aangedrongen de biologische landbouw als volwaardig onderzoeksterrein te behouden.

Op het terrein van de ontwikkelingssamenwerking wordt aanbevolen de overdracht van kennis en technologie te vrijwaren en niet-gouvernementele organisaties beter te ondersteunen.

Wat het milieu betreft nemen de indieners meteen drie van de vier aanbevelingen op van het voorstel van decreet met betrekking tot het milieubeleid waarin Europese richtlijnen in onze eigen regelgeving worden omgezet. Ook wat vergunningen betreft, is de actieve vorm van publieksconsultatie een belangrijk punt. Op het vlak van gezondheid moet vooral voorzien worden in voortgangsbewaking en controle.

Wat het informatieaspect betreft, werden vier conclusies opgenomen : de bekommernis voor informatie en sensibilisering, de actieve participatie van het brede publiek, aandacht voor etikettering en correcte informatie, en een correcte invulling van de EU-wetgeving omtrent participatie.

Ten slotte wijzen de indieners erop dat het belangrijk is dat Vlaanderen zijn stem laat horen op de Europese ministerraden. Bovendien wordt gewezen op het belang van het dossier van de aansprakelijkheidsregeling en de garantie van vrije keuze tussen genetisch gemanipuleerde en niet-genetisch gemanipuleerde voeding.

Het parlement wordt ten slotte uitgenodigd zich na bespreking achter het rapport te scharen.

2. Bespreking

a) De methode van het publieksforum

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey zegt dat het derde gedachtestreepje van de resolutie duidelijk stelt dat de methode die het viWTA heeft toegepast voor de organisatie van het maatschappelijk debat met een publieksforum, een geschikt instrument is voor het Vlaams Parlement om voeling te krijgen met wat er onder de bevolking leeft over een controversiële materie. Ze vraagt zich af of de rest van de tekst achter dit gedachtestreepje wel voldoende sterk is gesteld. Er wordt namelijk gezegd dat het Vlaams Parlement op deze methode een beroep kan doen, telkens als het dat opportuun acht. Moet dat niet scherper worden gesteld ?

De heer Robert Voorhamme meent dat men hier wil zeggen dat de methode van het publieksforum kan worden gebruikt als er aanleiding toe is en als het debat er zich toe leent. De methode is volgens hem niet in alle mogelijke debatten bruikbaar. Het is een zeer goede methode voor bepaalde specifieke maatschappelijke problematieken.

De heer Cis Schepens is van oordeel dat het niet aan het Vlaams Parlement is om dergelijke publieksfora te organiseren. Hiervoor werd een aan het Vlaams Parlement verbonden instelling als het viWTA in het leven geroepen. De rol van het viWTA moet dan ook worden benadrukt.

Mevrouw Merckx-Van Goey zegt dat het dan ook nuttig is te verwijzen naar de op handen zijnde wijziging van het reglement van het Vlaams Parlement terzake. * Er zijn volgens haar inderdaad nog andere methodologieën die in andere gevallen hun nut zullen hebben, zoals bijvoorbeeld consensusconferenties.

De heer Voorhamme zegt dat de methode van het publieksforum een vrij dure methode is, die niet om de haverklap kan worden gebruikt. De waarde van de methode wordt in deze resolutie alleszins erkend.

b) Bespreking van de tekst

Mevrouw Merckx-Van Goey zegt dat het debat rond GGO's in het Vlaams Parlement een impuls moet krijgen. Dit voorstel van resolutie geeft daarvoor een aanzet. De tekst ervan vertrekt van de besluiten van het publieksforum en is in die zin een goede basis voor een gemeenschappelijk standpunt van de democratische fracties. Dat neemt niet weg dat een aantal aspecten onderbelicht zijn. Er is wel aandacht voor de problematiek van de voedselveiligheid, maar de rol van de eigenlijke voedselproducenten, de landbouwers, is onderbelicht. Er zijn wel enkele onrechtstreekse verwijzingen naar het landbouwbeleid, zoals de aanbevelingen rond de aansprakelijkheidsregeling en de noodzaak tot coëxistentie in 7°, dat handelt over het beleid van de Europese Unie. De reden hiervoor is dat het Vlaams landbouwbeleid in het publiekspanel niet echt aan bod is gekomen. Mevrouw Merckx-Van Goey is van oordeel dat het opnemen van een punt over het landbouwbeleid in elk geval slechts mogelijk is na een grondig debat. Dat is misschien een opdracht voor het viWTA voor de volgende legislatuur.

De heer Johan Malcorps is van oordeel dat het voorstel van resolutie een goede oefening is geweest. Het vertaalt hetgeen er in het publieksforum leefde in concrete aanbevelingen voor de Vlaamse regering. Op die manier krijgen de besluiten van het publieksforum een officieel cachet. Achteraf kan het parlement via zijn geijkte procedures nagaan in hoeverre de regering met die aanbevelingen heeft rekening gehouden.

De heer Malcorps zegt dat ook de opmerkingen die door een aantal NGO's uit de leefmilieusector en uit de derdewereldbeweging zijn gemaakt op het stakeholdersforum, hun belang hebben. Hij stelt dan ook voor om op basis van die opmerkingen het voorstel van resolutie verder te amenderen, zonder daarmee buiten het kader van de bevindingen van het publieksforum te treden. Het gaat daarbij vooral over de notie van het vrije keuzerecht van de landbouwers, zowel bij ons als in de ontwikkelingslanden. Hetzelfde geldt voor de consument, die het recht heeft te kiezen voor GGO-vrije voeding, waarvoor maximale garanties worden gegeven. Over die keuzevrijheid bestaat er volgens de heer Malcorps een ruime consensus. Er zou in het voorstel van resolutie een punt over het landbouwbeleid kunnen worden ingevoegd, waarin die keuzevrijheid wordt vertaald.

Mevrouw Merckx-Van Goey stelt dat het stakeholdersforum gezien moet worden als een moment van terugkoppeling voor het publieksforum voor zijn besluiten. Er werd inderdaad geen rekening gehouden met de opmerkingen van dat stakeholdersforum voor de opstelling van dit voorstel van

---

* Zie Reglement – Aanpassingen – Verslag namens de Commissie voor Reglement en Samenwerking uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke – *Parl. St.*Vl. Parl. 2003-2004, nr. 7/1, p. 19-20.

resolutie. De opmerkingen van diverse stakeholders staan niet haaks op de bevindingen van het publieksforum. Mevrouw Merckx-Van Goey vraagt zich wel af of er dan met de opmerkingen van alle stakeholders moet worden rekening gehouden.

De heer Johan Malcorps dient vervolgens een aantal amendementen in bij het beschikkend gedeelte van het voorstel van resolutie waarvan hij van oordeel is dat zij volledig in de lijn van de besluiten van het publieksforum liggen (zie *Parl. St.* Vl. Parl. 2002-2003, nr. 1799/3).

Amendement nr. 1 voegt aan 3°, a) de woorden "van maximale transparantie" toe. Dit punt handelt over de vergunningsprocedure. De heer Malcorps stelt dat publieksconsultatie in de vergunningsprocedure een zo groot mogelijke transparantie vereist. Dit amendement wordt eenparig aangenomen. Daardoor wordt dit punt als volgt geformuleerd :

"a) in de vergunningsprocedure werk te maken van maximale transparantie en van een actieve vorm van publieksconsultatie, waardoor de inbreng van het publiek een verschil kan maken ;".

Amendement nr. 2 voegt aan 3° volgend nieuw lid toe :

"om die redenen vraagt het Vlaams Parlement dat de Vlaamse regering er bij de federale overheid op zou aandringen dat de gewestelijke ministers van leefmilieu inzage krijgen in het volledige vergunningsdossier en ook meer tijd krijgen om hier eventueel bezwaar tegen uit te spreken ;".

De heer Malcorps legt uit dat de Vlaamse minister van leefmilieu tot nog toe geen volledige inzage in de federale vergunningsdossiers krijgt en dat hieraan dringend moet worden verholpen.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen.

Vervolgens discussieert de Commissie over de wenselijkheid om in dit punt over het milieubeleid een bepaling op te nemen over het instellen van publieke registers van GGO-(proef)velden, het vastleggen van afstandsregels en het uitwerken van een beleid inzake GGO-vrije zones.

Er wordt onder andere door de heren Cis Schepens en Jef Van Looy opgemerkt dat dit een zeer moeilijk te realiseren vraag is. Mevrouw Merckx-Van Goey stelt dat dit geen gewone modaliteiten voor het vergunningsbeleid zijn. Dit zijn voorstellen die reeds zeer concreet zijn en die een diepgaand politiek debat vragen. De Commissie is het er over eens dat het opnemen van een dergelijke bepaling niet binnen het bestek van het voorstel van resolutie zou passen.

Amendement nr. 3 van de heer Malcorps voegt na 4° een nieuw 4°bis in, dat specifiek over het landbouwbeleid handelt. De tekst van dit nieuwe punt luidt als volgt :

"4°bis wat het landbouwbeleid betreft, de vrijheid voor de producent om te kiezen tussen GGO-gewassen en GGO-vrije gewassen maximaal te garanderen ;".

De heer Malcorps zegt dat hiermee wordt tegemoetgekomen aan de opmerking dat er ook over het landbouwbeleid een aanbeveling moet worden opgenomen en dat daarin wordt gesteld dat ook voor de producenten van voedsel de keuzevrijheid tussen GGO-gewassen en niet-GGO-gewassen moet gelden.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen.

Na hernummering wordt dit het nieuwe 5°. Ook de volgende punten worden hernummerd.

Het laatste punt wordt na hernummering, wegens het aannemen van amendement nr. 3, het 8°. Dit punt handelt over het Vlaams beleid in de Europese Unie aangaande GGO's. Hierbij worden nog drie amendementen ingediend.

Amendement nr. 4 van de heer Malcorps vult 7°, a) met de volgende tekst aan :

"en in die zin aan te dringen op strikte garanties dat GGO-vrije producenten op geen enkele manier benadeeld worden door GGO-producenten ;".

Dit punt handelt over de aansprakelijkheidsregeling en mevrouw Merckx-Van Goey vraagt of er op Europees vlak al afspraken zijn over de coëxistentieregeling. Het amendement is immers een invulling van de aansprakelijkheid, volgens mevrouw Merckx-Van Goey.

Minister Ludo Sannen antwoordt dat het de bedoeling is dat de verschillende lidstaten de ruimte krijgen om de coëxistentie tussen GGO-gewassen en niet-GGO-gewassen te regelen. Wat de definiëring van de aansprakelijkheid betreft, is er volgens de minister nog geen duidelijkheid. Er is op dat vlak nog geen dwingende Europese regelgeving. Het principe van de aansprakelijkheid is wel erkend.

De Commissie is het er voor het overige over eens dat het in deze moeilijk is om te spreken over "genetische vervuiling". Het is dus niet zomaar mogelijk als aansprakelijkheidsregel te stellen dat de "genetische vervuiler betaalt". De heer Robert Voorhamme merkt op dat kruisbestuivingen in de landbouw van alle tijden zijn. Ook natuurlijke kruisingen kunnen een soort van genetische en schadelijke vervuiling tot gevolg hebben.

De minister stelt dat er toch een verschil is met GGO's, en dat het principe dat GGO's niet-GGO-gewassen niet mogen besmetten, aanvaard is. GGO's zijn een bewuste keuze voor niet-natuurlijke productieprocessen. Er moet volgens de minister een blijvend onderscheid worden gemaakt tussen natuurlijke kruisingsmethodes en genetische manipulatie. Het aansprakelijkheidsprincipe moet bij die bewuste keuze voor GGO's volgens de minister wel degelijk gelden.

Het amendement wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 5 van de heer Malcorps wijzigt 8°, b) als volgt :

"b) de vrijheid om te kiezen tussen GGO-voeding en GGO-vrije voeding maximaal te garanderen voor de consument net als de vrijheid om te kiezen tussen GGO-gewassen of GGO-vrije gewassen door de landbouwer. Dit door zowel etikettering als traceerbaarheid als coëxistentie van landbouw met en zonder GGO's ;".

Door die formulering wordt het duidelijk dat het hier gaat over de garanties die het Europese beleid moet geven voor de keuzevrijheid van de consumenten om al dan niet GGO-voeding te gebruiken.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 6 van de heer Malcorps voegt ten slotte nog een nieuw punt d) toe aan 8° waarin wordt gesteld dat de tolerantiedrempels in Europa niet zodanig mogen worden verhoogd, dat het vrije keuzerecht van consumenten en producenten in het gedrang komt.

De heer Schepens stelt dat de huidige detectielimiet voor de zuiverheid van niet-GGO-zaden op 0,1 percent ligt. Door de evolutie van de wetenschap worden detectielimieten echter steeds verder verfijnd. Een steeds fijnere detectie zou er volgens de heer Schepens toe kunnen leiden dat er in de toekomst geen GGO-vrije zaden meer kunnen worden verhandeld, omdat er altijd een zekere vorm van contaminatie zal zijn.

De minister stelt dat er een tendens is tot een zekere versoepeling van de tolerantiedrempels. Wanneer die drempel te hoog ligt, ontstaat het gevaar dat er geen zaden meer zullen zijn die als GGO-vrij kunnen worden bestempeld. Men gaat er immers van uit dat er altijd een zekere vorm van contaminatie zal bestaan.

De heer Voorhamme vraagt zich af of er een wetenschappelijke detectienorm vast te leggen is in een resolutie. Het wetenschappelijk inzicht evolueert. Bij de formulering van dit punt mag er niet naar een wetenschappelijke norm worden verwezen.

De minister stelt dat het formuleren van een detectienorm voor het opsporen van GGO-contaminatie niet het probleem is. Wat wel moet worden gedefinieerd, is : "wat is niet-GGO-zaad ?" Men zal dat op Europees niveau niet laten afhangen van de detecteerbaarheid, die wetenschappelijk waarschijnlijk steeds verfijnder zal worden, maar wel van de mate van toelaatbaarheid van een zekere, niet te vermijden, contaminatie. Men moet dus een toepasbare norm vastleggen op Europees niveau. De minister stelt dat als de norm te hoog wordt gelegd, de hele GGO-regelgeving niet langer van toepassing zal zijn, omdat daardoor alle zaden als GGO-zaden moeten worden bestempeld. Het inschrijven van een te hoge norm zal dus op die manier een niet bedoeld pervers effect hebben.

Het amendement, zonder dat daarin melding wordt gemaakt van een norm voor de onzuiverheid van niet-GGO-zaden, wordt eenparig aangenomen. 8°, d) wordt als volgt geformuleerd :

"d) er op aan te dringen dat tolerantiedrempels voor de onzuiverheid van niet-GGO-zaden niet zodanig verhoogd worden dat het vrije keuzerecht voor consumenten en producenten in het gedrang komt.".

3. Eindstemming

De geamendeerde tekst van het voorstel van resolutie wordt tenslotte eenparig aangenomen.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Cis SCHEPENS André-Emiel BOGAERT

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat :

1° het publieke debat over het toestaan van de techniek van genetische modificatie in de voeding en de patentering van levende organismen blijvend moet worden gevoerd ;

2° dat debat evenwel de procedure van concrete vergunningsaanvragen niet in de weg mag staan ;

3° de overheid het vertrouwen van het publiek kan terugwinnen door het verlenen van betrouwbare informatie en door sensibilisering gekoppeld aan strenge controles en zonodig een prompt ingrijpen, zodat de risico's van genetisch gewijzigd voedsel voor de volksgezondheid verwaarloosbaar blijven ;

4° ontwikkelingslanden een stem moeten krijgen in het debat ;

5° bedrijven uit de biotechnologiesector in dezen een grotere verantwoordelijkheid moeten krijgen door een ethische code, een aansprakelijkheidsregeling, deelname in de kosten van controles, technologie-overdracht en dialoog met de niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en partners in ontwikkelingslanden ;

– rekening houdend met het feit dat, op initiatief van en door het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek (viWTA), in het Vlaams Parlement een publieksforum over genetisch gewijzigde voeding is doorgegaan op 24, 25 en 26 mei 2003 en dat het eindadvies van het publieksforum integraal wordt overgenomen in dit voorstel van resolutie ;

– stelt vast dat de methode van het publieksforum, met duidelijk beargumenteerde conclusies als gevolg van een dialoog tussen een publiekspanel en probleem-representatieve referentiepersonen en een vastliggende procedure, een geschikt instrument is voor het Vlaams Parlement om voeling te krijgen met wat onder de bevolking leeft over een maatschappelijke controverse. Bijgevolg neemt het Vlaams Parlement zich voor om in de toekomst op deze methode van het publieksforum een beroep te doen, telkens als het dat opportuun acht ;

– vraagt de Vlaamse regering :

1° wat het onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid betreft, rekening te houden met de aanbeveling om :

a) het fundamentele onderzoek en de technologische ontwikkeling van genetisch gewijzigde organismen (GGO's) verder te ondersteunen, waarbij bijzondere aandacht gaat naar het ter beschikking komen van de verworven kennis voor ontwikkelingslanden ;

b) het onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid met betrekking tot klassieke en biologische landbouwtechnieken als volwaardig onderzoeksdomein te behouden, met bijzondere aandacht voor geïntegreerde plaagbestrijding ;

2° wat het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid betreft, rekening te houden met de aanbeveling om :

a) een kader te creëren en middelen vrij te maken om de overdracht van kennis van technologie tussen Noord en Zuid en de ontwikkeling van lokale onderzoekscapaciteit in het Zuiden mogelijk te maken ;

b) de niet-gouvernementele organisaties die een rol vervullen in verband met genetisch gewijzigd voedsel, beter te ondersteunen ;

c) als overheid een tegengewicht te vormen tegenover de multinationale ondernemingen bij beslissingen over het gebruik van GGO's in het Zuiden ;

3° wat het milieubeleid betreft, rekening te houden met de aanbeveling om :

a) in de vergunningsprocedure werk te maken van maximale transparantie en van een actieve vorm van publieksconsultatie, waardoor de inbreng van het publiek een verschil kan maken ;

b) bij het beoordelen van concrete vergunningsaanvragen, naast de risicobeoordeling door exacte wetenschappers (gezondheidsrisico's, milieurisico's), ook menswetenschappers (economen, sociologen, ethici) te betrekken en zo ook een ethische afweging te maken ;

c) de beoordeling van milieurisico's dossier per dossier te onderzoeken ;

d) het behoud van de biodiversiteit en het respect voor de biotoop van de plant en het ecosysteem op te nemen als criteria bij de risico-evaluatie ;

om die redenen vraagt het Vlaams Parlement dat de Vlaamse regering er bij de federale overheid op zou aandringen dat de gewestelijke ministers van leefmilieu inzage krijgen in het volledige vergunningsdossier en ook meer tijd krijgen om hier eventueel bezwaar tegen uit te spreken ;

4° wat het gezondheidsbeleid betreft, rekening te houden met de aanbeveling om voor vergund genetisch gewijzigd voedsel te voorzien in een blijvende voortgangsbewaking en controle met betrekking tot gezondheidsaspecten en in voorkomend geval maatregelen te nemen ;

5° wat het landbouwbeleid betreft, de vrijheid voor de producent om te kiezen tussen GGO-gewassen en GGO-vrije gewassen maximaal te garanderen ;

6° wat het informatie-, onderwijs- en cultuurbeleid betreft, rekening te houden met de aanbeveling om :

a) zorg te dragen voor informatie en sensibilisering over genetisch gewijzigd voedsel, zodat de informatie ook beschikbaar is voor niet-internetgebruikers, door de thematiek op te nemen in het leerplan en de eindtermen, en de informatie te verspreiden via bibliotheken en tijdschriften ;

b) een algemene sensibiliseringscampagne van het brede publiek uit te werken, waarbij, onder andere, begrippen in een kader worden geplaatst, mogelijke voor- en nadelen worden geduid, en etikettering en GGO-voedsel, bestemd voor dieren en voor mensen, onder de aandacht worden gebracht ;

c) te zorgen voor duidelijke en neutrale informatie ;

d) met toepassing van de EU-wetgeving, participatie te garanderen door een actieve publieksconsultatie, voorafgegaan door een sensibiliseringscampagne ;

7° zich via haar overlegorganen te wenden tot de overige regionale overheden, de federale en de Europese overheden om te vragen dat :

a) bij het beoordelen van concrete vergunningsaanvragen, naast de risico-beoordeling door exacte wetenschappers (gezondheidsrisico's, milieurisico's), ook menswetenschappers (economen, sociologen, ethici) betrokken worden en er een ethische beoordeling wordt gemaakt ;

b) handhaving en controles gebeuren door onafhankelijke instanties, die de nodige kennis en middelen tot hun beschikking hebben, en die betrouwbaar zijn. Ook na het verlenen van de vergunning moeten systematisch controles plaatsvinden, en moet zo nodig worden ingegrepen. De kosten daarvoor moeten ten dele worden gedragen door de biotechnologie-industrie ;

c) de informatie die gegeven wordt, neutraal en duidelijk is ;

d) de website van de Belgian Biosafety Server (http ://biosafety.ihe.be) ook in het Nederlands zou worden aangeboden en zo mogelijk uitgebreid met een portaalsite ;

8° in de Europese ministerraden ook op dit vlak de stem van Vlaanderen te laten horen door :

a) te ijveren voor een aansprakelijkheidsregeling die duidelijk, ondubbelzinnig en juridisch afdwingbaar is, zodat de kans minimaal wordt dat de verschillende betrokkenen de bal naar elkaar kunnen toespelen, en in die zin aan te dringen op strikte garanties dat GGO-vrije producenten op geen enkele manier benadeeld worden door GGO-producenten ;

b) de vrijheid om te kiezen tussen GGO-voeding en GGO-vrije voeding maximaal te garanderen voor de consument net als de vrijheid om te kiezen tussen GGO-gewassen of GGO-vrije gewassen voor de landbouwer. Dit door zowel etikettering als traceerbaarheid als coëxistentie van landbouw met en zonder GGO's ;

c) toe te zien op het normeren en uniformiseren op Europees niveau van een etikettering die gebruiksvriendelijk is, bijvoorbeeld door het gebruik van duidelijk herkenbare iconen ;

d) er op aan te dringen dat tolerantiedrempels voor de onzuiverheid van niet-GGO-zaden niet zodanig verhoogd worden dat het vrije keuzerecht voor consumenten en producenten in het gedrang komt.